

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het voormalig arrondissementsparket Arnhem (thans arrondissementsparket Oost-Nederland).

Datum: 29 december 2014

Rapportnummer: 2014/230

Feiten

In 2008 vond onder de projectnaam 'Mestkever' een strafrechtelijk onderzoek plaats naar diverse personen, die werden verdacht van deelname aan een criminele organisatie die zich bezig hield met inbraken (met geweld) en de handel in verdovende middelen. De verdachten zijn in 2009 veroordeeld tot onder meer gevangenisstraffen variërend van 12 maanden tot 5 jaar.

Verzoeker werkte als tolk voor onder meer de politie, het Openbaar Ministerie en de rechtbank. In 2008 verrichtte hij werkzaamheden voor het toenmalige regionale politiekorps Gelderland-Midden in het kader van het Mestkever-onderzoek (hierna: het onderzoek).

Op 14 juni 2008 wordt er omstreeks 00.49 uur met een mobiele telefoon gebeld naar één van de verdachten die in het onderzoek onder de tap staat. Politieambtenaren menen verzoeker te herkennen als de persoon die belt met de verdachte wiens telefoon wordt getapt.

Verzoeker wordt op 16 juni 2008 aangehouden en verhoord wegens de verdenking van deelname aan een criminele organisatie. Tijdens het verhoor verklaarde verzoeker dat hij niet de persoon is die op 14 juni omstreeks 00.49 uur naar de verdachte heeft gebeld. Verzoeker stelde dat hij niet de persoon kan zijn die het bewuste telefoongesprek heeft gevoerd, omdat de telefoon van de beller gebruik heeft gemaakt van een mastlokatie in Ede, en verzoeker op dat tijdstip lag te slapen in een hotel in Leusden. De politie heeft een viertal telefoons en een simkaart van verzoeker in beslag genomen. Een aantal uren na zijn aanhouding is verzoeker weer in vrijheid gesteld.

Bij brief van 25 juni 2009 heeft de officier van justitie verzoeker laten weten dat de zaak tegen hem is geseponeerd wegens het ontbreken van voldoende wettig en overtuigend bewijs (sepot 02).

Hierop heeft verzoekers advocaat de officier van justitie dringend verzocht de sepotcode te wijzigen in code 01 (ten onrechte als verdachte aangemerkt), maar de officier van justitie zag geen aanleiding de beslissing te herzien.

Nadat verzoeker heeft geklaagd over de afwijzing van het verzoek om de sepotcode te wijzigen, verklaarde de hoofdofficier van justitie de klacht bij brief van 24 augustus 2012 ongegrond en sepotcode 02 bleef gehandhaafd.

Verzoeker was het hiermee niet eens en wendde zich tot de Nationale ombudsman, die een onderzoek instelde.

Klacht

Verzoeker, een tolk die voor de politie werkte, is op 16 juni 2008 aangehouden wegens de verdenking van deelname aan een criminele organisatie. Na een aantal uren is hij weer in vrijheid gesteld. Bij brief van 26 juni 2009 heeft de officier van justitie van het arrondissementsparket Arnhem verzoeker laten weten dat hij niet (verder) vervolgd wordt omdat er onvoldoende wettig en overtuigend bewijs is.

Verzoeker klaagt erover dat het Openbaar Ministerie weigert om sepotcode 01 (ten onrechte als verdachte aangemerkt) toe te passen.

Visie verzoeker

Verzoeker is van mening dat de feiten en omstandigheden op geen enkele wijze een verdenking jegens hem kunnen rechtvaardigen, aangezien de verdenking is gebaseerd op stemherkenning ter zake van één woord, door een daartoe niet opgeleide rechercheur. Bovendien had op het moment van aanhouding reeds kunnen blijken dat er gebruik was gemaakt van een telefoon die op geen enkele wijze in verbinding met hem kan worden gebracht, aangezien hij zich op dat moment aantoonbaar niet in de buurt van de zendmast bevond. Verzoeker verwees hierbij naar de uitgeprinte beelden van een bewakingscamera van het hotel waar hij verbleef. Uit die camerabeelden bleek dat hij op 13 juni 2008 om 20.16 uur het hotel in Leusden in is gegaan, en het hotel de volgende ochtend om 08.40 uur heeft verlaten.

Verzoeker heeft na dit voorval gemerkt dat hij nog maar sporadisch werd gevraagd om tolk- en vertaalwerkzaamheden te verrichten, en in het geheel niet meer door de politie. De kwestie heeft hem zeer aangegrepen, en gedurende geruime tijd is hij overspannen geweest. Bovendien heeft het voorval financiële consequenties voor hem gehad.

Verklaringen betrokken politieambtenaren

In het kader van het onderzoek hebben twee medewerkers van de Nationale ombudsman verklaringen afgenomen van de politieambtenaren die betrokken waren geweest bij het Mestkever-onderzoek.

Politieambtenaar B.

Politieambtenaar B. heeft verklaard dat hij verzoeker al kende voordat het Mestkever-onderzoek liep, en dat hij verzoeker heeft geïntroduceerd in het onderzoek. Volgens B. kende hij de stem van verzoeker erg goed. Toen hij het bewuste tapgesprek hoorde, dacht hij “verdorie dat is de stem van verzoeker, dat zal toch niet”. Het was een kort gesprek, een gesprek van niets eigenlijk. B. zat erg te dubben. Hij heeft het inkomend telefoonnummer door alle systemen gehaald, maar kwam het niet tegen. Hij dacht de hele tijd dat het wellicht een fout was, dat het kwam door een technisch mankement. B. heeft verklaard dat hij nooit heeft gedacht dat verzoeker bij de vijand zou zitten, maar dat

hij er wel meteen van overtuigd was dat het zijn stem was. Nadat B. even heeft nagedacht, heeft hij uiteindelijk zijn collega M. gevraagd om naar het gesprek te luisteren. M. zei iets in de trant van “denk je wat ik denk?”. Vervolgens zijn zij naar collega T. gelopen, die in een andere kamer zat. T. heeft toen geluisterd en zei dat het een gesprek van niets was. Hij heeft nogmaals geluisterd en heeft gezegd dat we een probleem hadden of woorden van gelijke strekking, aldus B. Politieambtenaar B. heeft aangegeven te willen benadrukken dat hij het gesprek aan zijn collega's heeft laten luisteren zonder de naam van verzoeker te hebben genoemd.

Politieambtenaar M.

Politieambtenaar M. heeft verklaard dat hij zich in het onderzoek onder meer heeft bezig gehouden met het uitluisteren van tapgesprekken. Hij kende veel mensen die bij het onderzoek betrokken waren en kon een link leggen als een verdachte of een betrokkene over de lijn binnenkwam. Hij herkende mensen dan aan hun stem. M. heeft verklaard dat politieambtenaren geen opleiding krijgen op het gebied van stemherkenning.

Hij heeft veel met verzoeker op de tapkamer gezeten en heeft ongeveer twee tot drie maanden intensief met verzoeker samengewerkt. Hoewel verzoeker in vergelijking tot andere tolken een vlotte babbler had, had M. wat de integriteit van verzoeker betreft geen enkele twijfel.

Toen het bewuste gesprek werd uitgeluisterd zat M. naast zijn collega B., beiden met een koptelefoon op hun hoofd. B. vroeg of hij even naar een gesprek kon luisteren, aldus M. Dat heeft hij gedaan, M. dacht twee of drie keer. Vervolgens zei M. “dit kan niet waar wezen”, of woorden van dergelijke strekking. Hij herkende de stem van verzoeker en is er 100% zeker van dat het verzoeker was, ondanks dat het een gesprek van niets was. Volgens M. kun je iemand herkennen aan de tongval en de intonatie. B. zei dat hij niets moest zeggen en heeft collega T. erbij geroepen. T. heeft ook geluisterd.

Daarna heeft M. gezegd dat hij de stem van verzoeker had herkend. B. zei toen ook dat hij verzoeker had herkend, en T. zei dat toen ook. Zij hebben alle drie geluisterd zonder dat ze de naam van verzoeker van elkaar hadden gehoord, aldus M.

Politieambtenaar T.

Politieambtenaar T. heeft verklaard dat hij tactisch coördinator was in het Mestkeveronderzoek. Hij heeft verzoeker tijdens dat onderzoek leren kennen. Tot het moment dat het bewuste tapgesprek naar boven kwam, had T. nooit bedenkingen bij verzoeker gehad. T. heeft verteld dat hij op een kamer tapgesprekken zat te verwerken en op enig moment door zijn collega M. of B. bij hen werd geroepen met de vraag een gesprek te beluisteren. T. ging er vanuit dat het om de inhoud ging. Hij wist niets, M. en B. hadden niet gezegd dat zij dachten dat zij de stem van verzoeker hadden herkend. De eerste keer hoorde T. niets bijzonders, het was een kort gesprek. Zijn collega's vroegen hem nog eens te luisteren. Toen heeft T. een koptelefoon opgezet. Nadat hij het gesprek hoorde heeft hij gezegd “nu hebben we echt een probleem” of woorden van gelijke strekking. Hij was er toen 100% zeker van dat het de stem van verzoeker was en is dat nog steeds, aldus T.

Stamproces-verbaal

Politieambtenaar T. heeft een stamproces-verbaal opgemaakt dat hij op 25 mei 2009 heeft gesloten. In dat proces-verbaal staat onder meer het volgende vermeld:

Uit het Mestkever-onderzoek was gebleken dat er op 14 juni 2008 om 00.49 uur een gesprek werd opgenomen waarbij drie politieambtenaren de stem van tolk 1 (verzoeker) herkenden als de stem van de beller.

Uit het uitlezen van verzoekers mobiele telefoons en de historische printgegevens werden geen contacten vastgesteld tussen verzoeker en telefoonnummers die bij de verdachten binnen het Mestkever-onderzoek in gebruik waren. Voorts was gebleken dat het toestel waarmee werd gebeld, gebruik heeft gemaakt van een mast in Ede. Uit de onderzoeksgegevens bij het hotel in Leusden, waar verzoeker volgens zijn eigen verklaring omstreeks 20.15 uur was en daar de nacht had doorgebracht, en de historische printgegevens van de nummers die bij verzoeker in gebruik waren, was niet gebleken dat verzoeker zich tijdens het bewuste gesprek in Ede of in de directe omgeving van Ede bevond.

Met betrekking tot het bewuste tapgesprek staat in het stamproces-verbaal vermeld dat de stem van de beller achtereenvolgens onafhankelijk van elkaar werd beluisterd door drie politieambtenaren die allen concludeerden dat de stem van de beller sterk lijkt op de stem van tolk 1 (verzoeker).

In het proces-verbaal werd de conclusie getrokken dat het nummer waarmee op 14 juni 2008 om 00.49 uur werd gebeld, in gebruik was bij iemand die veelvuldig contact had of probeerde te hebben met vermoedelijk drugs-afnemers, die bekend waren geworden binnen het Mestkever-onderzoek. Het viel niet uit te sluiten dat het telefoonnummer in gebruik was bij een van de verdachten binnen het onderzoek en mogelijk werd gebruikt als "deallijn".

Proces-verbaal stemherkenning

De politieambtenaren T., B. en M. hebben op 19 juni 2008 een proces-verbaal stemherkenning opgemaakt met betrekking tot het bewuste telefoongesprek dat op 14 juni 2008 omstreeks 00.49.02 uur had plaatsgevonden. De betreffende getapte telefoonaansluiting, wordt door verdachten binnen het onderzoek X gebruikt als zogenaamde deallijn en wordt gebruikt voor het afleveren van verdovende middelen naar afnemers.

De inhoud van het telefoongesprek was als volgt:

Gebeld persoon	"Ja"
	"Hallo"
Inbellend persoon	"Ja, hallo"
Gebeld persoon	"Ja"
Inbellend persoon	"Oh, verkeerd sorry"

In het proces-verbaal staat voorts beschreven dat M., B. en T. het telefoongesprek hebben beluisterd en onafhankelijk van elkaar hebben geoordeeld dat de stem van de inbellende persoon de stem van de tolk was.

Proces-verbaal met betrekking tot de camerabeelden

De politieambtenaren L. en J. hebben op 22 juli 2008 een proces-verbaal opgemaakt dat betrekking heeft op het onderzoek naar de camerabeelden van het hotel in Leusden. Na het uitkijken van de camerabeelden werd door hen onder meer het volgende geconstateerd:

- 13 juni 2008 20:16:16 uur verzoeker komt alleen het hotel binnen lopen.
- Vanaf 13 juni 2008 20:16:16 tot en met 14 juni 2008 01:00 uur zijn door L. en J. geen bijzonderheden waargenomen.

Visie minister van Veiligheid en Justitie

Feiten

Vanwege de stemherkenning door drie politieambtenaren en de belangen van het embargo-onderzoek waarin verzoeker als tolk fungeerde, heeft de officier van justitie besloten om verzoeker direct aan te laten houden.

Verzoeker heeft tijdens zijn verhoor verklaard dat hij het bewuste telefoongesprek niet heeft gevoerd. Voorts heeft hij verklaard dat hij het door de inbeller gebruikte telefoonnummer niet kende en dat hij ten tijde van het gesprek lag te slapen in een hotel in Leusden. Verzoeker stelde zijn vier mobiele telefoons en een simkaart vrijwillig ter beschikking, waarnaar de politie onderzoek heeft verricht.

De strafzaak tegen verzoeker is geseponeerd wegens gebrek aan bewijs. Op grond van de toen geldende Aanwijzing gebruik sepotgronden werd code 02 toegepast, aldus de minister. Uit het onderzoek kon namelijk niet onomstotelijk worden vastgesteld dat verzoeker inderdaad degene was die met de verdachte uit het Mestkever-onderzoek had gebeld. Daarbij is onder meer rekening gehouden met de camerabeelden van het hotel waar verzoeker verbleef en waaruit bleek dat hij die dag om 20.16 uur het hotel binnen liep en de volgende dag om 08.40 uur het hotel had verlaten. Voorts werd de telefoon van de inbeller niet uitgepeild in de nabijheid van het hotel.

Sepotcode

Op grond van die inmiddels vervallen aanwijzing werd sepotcode 01 alleen toegepast wanneer:

- Iemand als gevolg van (administratieve) fouten van politie of parket ten onrechte als verdachte was aangemerkt;
- Op het moment van inboeking nog niet vast stond wie als verdachte moest worden beschouwd;

- Wanneer bijvoorbeeld sprake was van een valse aangifte.

Wanneer de officier van justitie een verdachte niet verder vervolgde omdat er onvoldoende of niet overtuigend bewijs was, werd altijd code 02 toegepast.

Op grond van de daarop volgende Aanwijzing gebruik sepotgronden kon sepotcode 01 ook gebruikt worden wanneer een verdenking aanvankelijk op – op zichzelf – goede gronden was gerezen, maar het opsporingsonderzoek nadien had geleid tot het resultaat dat voldoende aannemelijk is geworden dat de verdachte onschuldig was aan het feit waarop de verdenking betrekking had.

De minister heeft gesteld dat er een grijs beoordelingsgebied bleef bestaan tussen code 01 en code 02. Met het oog op een zo zuiver mogelijke beoordeling van de 'grensgevallen' is de huidige Aanwijzing gebruik sepotgronden tot stand gekomen, die op 1 september 2014 in werking is getreden. Sepotcode 01 is in de huidige Aanwijzing gereserveerd voor die gevallen waarin feiten en omstandigheden naar voren zijn gekomen die ondubbelzinnig wijzen op de onschuld van degene die als verdachte is aangemerkt. De nadruk wordt gelegd op de ex nunc-beoordeling, waarbij achteraf (na de verdenking) wordt gekeken naar de feiten en omstandigheden die inmiddels bekend zijn en dat dan tot een sepotcode wordt besloten. Code 01 wordt voortaan ook toegepast ten aanzien van degene tegen wie bij aanvang van het onderzoek een redelijk vermoeden van schuld bestond en wiens naam vervolgens is gezuiverd. Code 02 kan pas aan de orde zijn nadat is geoordeeld dat er geen grond bestaat om code 01 toe te passen.

Nieuwe beoordeling

De minister heeft gesteld dat het Openbaar Ministerie de klacht van verzoeker over de toegepaste sepotcode opnieuw heeft beoordeeld aan de hand van de huidige Aanwijzing gebruik sepotgronden. Het Openbaar Ministerie heeft geoordeeld dat uit de onderzoeksbevindingen niet onomstotelijk blijkt dat verzoeker onschuldig is. De betrokken politieambtenaren zijn er nog steeds zeker van dat zij de stem van verzoeker hebben gehoord in het tapgesprek. Hun verklaringen zijn en blijven consistent en vormen daarmee een aanwijzing dat verzoeker met een van de verdachten heeft gebeld.

Daartegenover staat dat er tevens omstandigheden zijn die ondubbelzinnig wijzen in de richting van zijn onschuld, te weten het feit dat de camerabeelden van het hotel in Leusden verzoekers verklaring ondersteunen, het feit dat de bij verzoeker aangetroffen telefoons geen verband hielden met de verdachten uit het Mestkever-onderzoek en het feit dat de inhoud van het afgeluisterde gesprek dat de inbeller heeft gevoerd, niet wijst in de richting van een strafbaar feit.

Het OM weegt daarbij mee dat verzoeker alle medewerking heeft verleend aan het strafrechtelijk onderzoek, zoals het laten opnemen van een door hem ingesproken tekst ten behoeve van een eventueel uit te voeren stemvergelijkingsonderzoek, en verzoeker geen andere mogelijkheden heeft om aan te tonen dat hij de beller niet is geweest.

Beoordeling klacht

De minister heeft gesteld dat verzoeker terecht als verdachte is aangemerkt en acht de klacht op dit punt ongegrond.

Voorts heeft de minister gesteld dat de keuze van de officier van justitie om op 26 juni 2009 sepotcode 02 toe te passen in overeenstemming was met de toen geldende aanwijzing. De daarop volgende Aanwijzing gebruik sepotgronden gaf eveneens de mogelijkheid om sepotcode 02 toe te passen.

Echter, in het licht van de huidige Aanwijzing gebruik sepotgronden – waarbij code 02 alleen kan worden toegepast als er geen grond bestaat voor toepassing van een sepot 01 – is het OM van oordeel dat code 01 moet worden toegepast.

De reden om de klacht te beoordelen op basis van de in 2014 gewijzigde Aanwijzing is gelegen in de bijzondere omstandigheden van dit geval, te weten dat verzoeker destijds alle medewerking heeft verleend aan het strafrechtelijk onderzoek en hem in redelijkheid geen overige middelen ter beschikking stonden om zijn onschuld aan te tonen. Het onder deze omstandigheden vasthouden aan sepotcode 02 zou leiden tot onevenredig nadeel voor verzoeker, die als tolk voor justitie werkzaamheden verricht zodat justitiële documentatie een belangrijke rol speelt bij het verkrijgen van een verklaring omtrent het gedrag. De minister acht de klacht gegrond.

Reactie verzoeker

In reactie op de visie van de minister heeft verzoeker gesteld dat er van begin af aan geen aanwijzingen zijn geweest voor verzoekers betrokkenheid bij deelname aan een criminele organisatie. Voorts heeft hij gesteld dat er in het geheel geen sprake is (geweest) van een grijs beoordelingsgebied. In de aanwijzing 2007 A012 d.d. 6 augustus 2007 is opgenomen dat ook sepotcode 01 wordt toegepast *bijvoorbeeld* na een valse aangifte, zodat de mogelijkheid ook op basis daarvan bestaat om sepotcode 01 te gebruiken indien *nadien een opsporingsonderzoek heeft geleid tot het resultaat dat voldoende aannemelijk is geworden dat de verdachte onschuldig is aan het feit waarop de verdenking betrekking had*, zoals geformuleerd in aanwijzing 2009 A015 d.d. 10 augustus 2009. Volgens verzoeker was de beslissing van stond af aan onjuist en had de zaak moeten worden geseponeerd met code 01.

Beoordeling Nationale ombudsman

1. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de verschillende belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dit brengt met zich mee dat de overheid bij haar handelen de relevante feiten verzamelt en kijkt naar alle omstandigheden. De verzamelde gegevens worden betrokken bij de belangen die op een zorgvuldige wijze tegen elkaar worden afgewogen.

2. Ingevolge de ten tijde van de sepotbeslissing geldende Aanwijzing sepotgronden diende sepotcode 01 gebruikt te worden in die gevallen waarbij iemand onterecht als verdachte is aangemerkt, zoals in het geval van (administratieve) fouten van politie of parket of omdat later blijkt dat de betreffende persoon ten onrechte als verdacht is

aangemerkt (bijvoorbeeld bij een valse aangifte). In tegenstelling tot hetgeen verzoeker stelt, bood deze aanwijzing geen ruimte om sepotcode 01 toe te passen in het geval een opsporingsonderzoek nadien heeft geleid tot het resultaat dat voldoende aannemelijk is geworden dat de verdachte onschuldig is aan het feit waarop de verdenking betrekking had. Sepotcode 01 wordt ingevolge deze aanwijzing alleen toegepast wanneer *vast is komen te staan* dat de verdachte onschuldig is en dus niet wanneer dat achteraf voldoende aannemelijk is geworden. De verruiming naar *voldoende aannemelijk geworden onschuld* is pas met ingang van 1 september 2009 in de Aanwijzing opgenomen.

Sepotcode 01 dient in het licht van de huidige, sinds 1 september 2014 geldende Aanwijzing sepotgronden ook gebruikt te worden voor de gevallen waarin er in het opsporingsonderzoek feiten en omstandigheden naar voren komen die – gezien naar het huidige moment – *ondubbelzinnig wijzen op de onschuld* van de betrokkene. Wanneer diezelfde feiten en omstandigheden bekend waren geweest bij de start van het onderzoek, dan was de betrokkene niet als verdachte aangemerkt. De gebleken onschuld van de betrokkene kan volgen uit resultaten van het opsporingsonderzoek, zoals een vastgesteld alibi, uitsluiting op basis van DNA of andere feiten en omstandigheden waaruit bewijs naar voren komt ten aanzien van de onschuld van de betrokkene (zie Achtergrond).

3. De vraag speelt of verzoeker kon worden aangemerkt als verdachte in de zin van artikel 27 Wetboek van Strafvordering. Iemand kan slechts als verdachte worden aangemerkt wanneer er sprake is van een redelijk vermoeden van schuld. Dat vermoeden van schuld dient te steunen op specifieke feiten of omstandigheden van het geval en dient bovendien naar objectieve maatstaven gezien redelijk te zijn. Het is dus niet vereist dat op het moment dat wordt besloten om tot aanhouding over te gaan, ook al vast staat dat die persoon het gestelde strafbare feit daadwerkelijk heeft begaan.

De aanvankelijke verdenking is in deze zaak gebaseerd op de verklaringen van de drie politieambtenaren die de stem van de inbellende persoon hebben herkend als zijnde de stem van verzoeker. De Nationale ombudsman acht de drie verklaringen tezamen voldoende om van een redelijk vermoeden van schuld te kunnen spreken, nu de drie betrokken politieambtenaren verzoeker kenden, zij alle drie de stem van verzoeker hebben herkend en niet is gebleken dat zij elkaar hebben beïnvloed toen zij het getapte gesprek uitluisterden. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat verzoeker aanvankelijk terecht als verdachte is aangemerkt.

4. Gelet op de destijds geldende Aanwijzing sepotgronden (Aanwijzing 2007 A012 d.d. 6 augustus 2007) is de Nationale ombudsman het met de minister eens dat de officier van justitie op 25 juni 2009 kon besluiten tot een sepot met code 02. Het was immers niet *vast komen te staan* dat verzoeker onterecht als verdachte was aangemerkt, hetgeen volgens die aanwijzing is vereist voor toepassing van code 01.

5. Dat de hoofdofficier van justitie, toen hij verzoekers klacht over de afwijzing van het verzoek om de sepotcode te wijzigen op 24 augustus 2012 ongegrond verklaarde, sepotcode 02 heeft gehandhaafd, acht de Nationale ombudsman echter niet juist.

Weliswaar was er, zoals onder 4. is overwogen, ten tijde van de sepotbeslissing geen sprake van een situatie om sepotcode 01 toe te passen. Echter nu de Aanwijzing met ingang van 1 september 2009 was gewijzigd, waarbij de mogelijkheid van toepassing van sepotcode 01 was verruimd, bracht het redelijkheidsvereiste mee dat de hoofdofficier bij zijn beslissing op de klacht de nieuwe, voor verzoeker gunstiger Aanwijzing had toegepast. De ombudsman ziet hier een analogie met artikel 1, tweede lid, Wetboek van Strafrecht, dat bepaalt dat bij verandering in de wetgeving na het tijdstip waarop het feit is begaan, de voor de verdachte gunstigste bepalingen worden toegepast.

6. Op grond van de in 2012 geldende tekst van de Aanwijzing dient beoordeeld te worden of in de loop van het onderzoek feiten aan het licht zijn gekomen waardoor *voldoende aannemelijk is geworden* dat verzoeker onschuldig was aan het feit waarop de verdenking betrekking had. Het feit dat verzoeker in een hotel in Leusden verbleef en op de camerabeelden van de relevante periode geen bijzonderheden te zien waren, wees op zijn onschuld, hoewel niet uit te sluiten is dat verzoeker ongezien het hotel heeft verlaten en weer ongezien naar binnen is gegaan.

Ook het feit dat verzoeker zijn telefoons vrijwillig heeft afgestaan en dat geen van die telefoons enige link heeft gelegd naar contacten met verdachten uit het Mestkeveronderzoek wijst op verzoekers onschuld.

Ten slotte wijst ook het feit dat verzoeker een bericht heeft ingesproken met als doel dat bericht en het bewuste tapgesprek te laten beluisteren door een deskundige op het gebied van stemherkenning op verzoekers onschuld; hij heeft er kennelijk alles aan willen doen om zijn onschuld aan te tonen.

Het onderzoek naar stemherkenning heeft echter nooit plaatsgevonden, terwijl dit voor verzoeker van wezenlijk belang was. Nu het Openbaar Ministerie er meer aan had kunnen doen om bewijs te vergaren waarmee verzoekers (on)schuld kon worden vastgesteld én dit voor verzoeker van bijzonder belang was vanwege zijn werkzaamheden als tolk, is de Nationale ombudsman van oordeel dat bovengenoemde feiten tezamen leiden tot de conclusie dat verzoekers onschuld voldoende aannemelijk is geworden en derhalve voldoende zijn om in deze specifieke situatie sepotcode 01, zoals deze is gedefinieerd in de in 2012 geldende Aanwijzing, toe te passen.

Door naar aanleiding van de klacht van verzoeker sepotcode 02 te handhaven, heeft de hoofdofficier van justitie gehandeld in strijd met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

7. De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van het feit dat het Openbaar Ministerie de zaak tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft beoordeeld aan de hand van de huidige aanwijzing. Hoewel aannemelijk is dat de voorkeur van elke verdachte uitgaat naar code 01 in plaats van code 02, had verzoeker een bijzonder belang bij code 01. Hij was immers als tolk werkzaam voor politie en justitie en het ligt voor de hand dat hij – in tegenstelling tot de meeste verdachten die code 02 in hun justitiële documentatie hebben staan – geen verklaring omtrent het gedrag zou krijgen voor zijn werkzaamheden als tolk. Bovendien heeft verzoeker tijdens het opsporingsonderzoek meteen meegewerkt door een verklaring af te leggen, zijn telefoons vrijwillig af te staan en een bericht in te spreken ten behoeve van stemherkenning en

stonden hem geen (verdere) mogelijkheden ter beschikking om zijn onschuld aan te tonen.

De Nationale ombudsman heeft dan ook met instemming kennis genomen van de beslissing om de sepotcode te wijzigen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het voormalig arrondissementsparket Arnhem, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Veiligheid en Justitie is gegrond wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

Instemming

De Nationale ombudsman heeft er met instemming kennis van genomen dat het Openbaar Ministerie alsnog heeft besloten de sepotcode te wijzigen in code 01.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,
waarnemend ombudsman

Achtergrond

Aanwijzingen gebruik sepotgronden

Aanwijzing 2007 A012 d.d. 6 augustus 2007, in werking getreden op 1 februari 2008

01 ten onrechte als verdachte vermeld

iemand wordt achteraf ten onrechte als verdachte aangemerkt als gevolg van (administratieve) fouten van politie of parket, dan wel omdat op het moment van inboeking nog niet vast stond wie als verdachte moest worden beschouwd, dan wel omdat later blijkt dat de betreffende persoon ten onrechte als verdacht is aangemerkt, bijvoorbeeld na valse aangifte e.d.

02 onvoldoende bewijs

hieronder valt onvoldoende of niet overtuigend bewijs

Deze tekst is ongewijzigd gebleven in de daarop volgende aanwijzing met nummer 2008A029, in werking vanaf 1 februari 2009.

Aanwijzing 2009 A016 d.d. 10 augustus 2009, in werking getreden op 1 september 2009

(in cursief de wijziging ten opzichte van vorige versie)

01 ten onrechte als verdachte vermeld

iemand wordt achteraf ten onrechte als verdachte aangemerkt als gevolg van persoonsverwisseling, bij administratieve fouten van politie of parket (verkeerde inboeking) of wanneer op een andere wijze later blijkt dat de betreffende persoon ten onrechte als verdacht is aangemerkt, bijvoorbeeld na valse aangifte. *Deze sepotgrond dient (ook) gebruikt te worden voor die gevallen waarin aanvankelijk een verdenking op – op zichzelf – goede gronden is gerezen, maar nadien het opsporingsonderzoek heeft geleid tot het resultaat dat voldoende aannemelijk is geworden dat de verdachte onschuldig is aan het feit waarop de verdenking betrekking had.*

02 onvoldoende bewijs

hieronder valt onvoldoende of niet overtuigend bewijs *(als de sepotbeslissing geheel en al gedragen kan worden door sepotgrond 07, dan komt grond 02 niet meer voor toepassing in aanmerking).*

Deze tekst is ongewijzigd gebleven in de daarop volgende aanwijzing met nummer 2009 A016g d.d. 4 december 2012, in werking getreden op 1 januari 2013

Aanwijzing 2014 A007, in werking gereden op 1 september 2014

(in cursief de wijziging ten opzichte van vorige versie)

01 ten onrechte als verdachte aangemerkt

Deze sepotgrond is uitsluitend bedoeld voor de gevallen waarin er in het opsporingsonderzoek feiten en omstandigheden naar voren komen die – gezien naar het huidige moment – ondubbelzinnig wijzen op de onschuld van betrokkene. Met andere woorden, als diezelfde feiten en omstandigheden al bekend zouden zijn geweest bij de start van het opsporingsonderzoek, dan was de betrokkene niet als verdachte aangemerkt. Dat neemt niet weg dat de aanvankelijke verdenking op goede gronden kan zijn gerezen. De gebleken onschuld van de betrokkene kan bijvoorbeeld volgen uit een persoonsverwisseling, een verkeerde inboeking bij politie/ parket of een valse aangifte. Maar ook uit resultaten van het opsporingsonderzoek, zoals een vastgesteld alibi, uitsluiting op basis van DNA of andere feiten en omstandigheden waaruit bewijs naar voren komt ten aanzien van de onschuld van de betrokkene.

02 onvoldoende bewijs

Hiervan is sprake wanneer er onvoldoende bewijs is of bewijs dat niet voldoende overtuigt. Sepotgrond 02 kan pas aan de orde zijn nadat is geoordeeld dat geen grond bestaat voor een sepot 01. Als de sepotbeslissing geheel en al gedragen kan worden door sepotgrond 07, dan komt sepotgrond 02 niet voor toepassing in aanmerking